

Twee verschillen tussen leden en bestuurders zijn opvallend. Ten eerste is de afwezigheid van middengroepen in het bestuur pregnant; onder de leden zijn die wel - zij het mondjesmaat - vertegenwoordigd. Ten tweede is duidelijk dat de intellectuele beroepen op het bestuur het krachtigst hun stempel drukten, terwijl onder de gewone leden de kooplieden en ondernemers overheersend waren. De gewone leden vormden daarmee een getrouwere afspiegeling van de Rotterdamse elite dan de bestuurders.⁶⁴⁾ Toch zijn de verschillen te klein om te kunnen spreken van twee sterk verschillende groepen, laat staan van tegengestelde belangen. Integendeel, het bestuur benadrukte voortdurend dat het lidmaatschap was bedoeld voor lieden uit de koopliedenstand en had dus precies wat het wilde.⁶⁵⁾ De cohesie was tot de Eerste Wereldoorlog voldoende om de gelederen naar buiten toe redelijk gesloten te houden.

Buiten de kunstavonden om bleef binnen het bestuur het ideaal sluimeren om volksvermaken in de ware zin van het woord te organiseren. De hoop was lange tijd gevestigd op afschaffing van de kermis, in plaats waarvan vervangende volksfeesten gegeven konden worden. Het bestuurslid Van Aken, gymnastiekleraar van beroep, schreef er een boekje over. Zijn feestrecept zag er als volgt uit: 'In de eerste plaats trachte men het wilde geloei uit de kelen eener opgezweepte schare te bedwingen door gezang; het doellooze heen en weer zwalken eener ontelbare menigte in een geregelden optocht om te zetten; in plaats van het wilde door elkaar schreeuwen trachte men wel overwogen toespraken te stellen; dronkenschap keere men door het verkrijgbaar stellen van licht opwekkende genotmiddelen.'⁶⁶⁾

Er is wel gesuggereerd dat Volksvermaken zich tot het uiterste heeft ingespannen tegen de kermis, die uiteindelijk in 1908 moest wijken.⁶⁷⁾ Maar dat is niet meer dan een halve waarheid. Soms zocht de vereniging de confrontatie met de kermis inderdaad op. Zo organiseerde men in 1895 direct na afloop van de kermis op het Doelenplein een uitvoering van lichte muziek, 'om het ontzaglijke verschil zoo klaar mogelijk te doen gevoelen'.⁶⁸⁾ Op individuele titel konden leden van Volksvermaken fel stelling nemen tegen de kermis. Voorzitter Theo Nolen klaagde over 'ongebondenheid en allerlei uitpattingen' en ex-voorzitter Mees verklaarde de kermis 'niet meer van dezen tijd'.⁶⁹⁾

Maar van een gesloten anti-kermisfront was geen sprake. Belangrijke leden waren voor behoud en verheffing van het peil van de kermis. Een oproep van de gemeentebibliothecaris aan Volksvermaken om de kermis te veranderen in een 'waarlijk oudhol-